

Täysistunto

Keskiviikko 14.10.2015 klo 13.59—17.39

7. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2014

Kertomus K 1/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 2/2015 vp. Asian käsittely keskeytettiin 9.10.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

17.26 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jo Sitran toimintakertomuksesta saimme lukea, että Sitran tehtävä on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden määrällistä ja laadullista kasvua sekä kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä. Näitä kaikkia tarvitaan edelleen kipeästi kansantaloudessamme, jokaisessa Suomen maakunnassa. Tulevaisuus ei ole pelkästään Sitran tehtävä tulevaisuusorganisaationa vaan meidän, koko eduskunnan, ja suomalaisen yhteiskunnan tehtävä.

Toimintakertomuksen ja Sitran kolmesta teemasta huomioin vain Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta -osion. Tulen Suomen itäisimmästä biomaakunnasta, joten korostan erityisesti sitä, että biotalouden koti on maakunnissa. Hiilineutraali yhteiskunta on resurssiviisas, ja siinä tarvitaan sitä paljon puhuttua biotaloutta. Onkin erittäin hienoa todeta, että biotalous on hallitusohjelman kärkihankkeita. Tämä luo ja tuo maakuntiin ihan erilaiset kehittymismahdollisuudet kuin aikaisemmin.

Kertomuksessa on nostettu esiin kiertotalous kasvualana. Kiertotalous on toimintakertomuksen mukaan hyvin suunniteltua taloutta, missä materiaalien hukkaaminen ja jätteen syntyminen on minimoitu. Biomassoihin perustuva biotalous on myös kiertotaloutta. Toimintakertomuksessa on ihan erikseen korostettu, että kiertotalous on se moottori, jolla talouskasvun ja hyvinvoinnin sopeuttaminen maapallon kantokykyyn tehdään. Sitran teettämän selvityksen mukaan raaka-aineiden ja resurssien kierron tehostaminen tarjoaisi Suomelle vähintään 1,5—2,5 miljardin euron vuotuisen arvonlisän vuoteen 2030 mennessä. Tämä kiertotalousanalyysi on sikälikin ainutlaatuinen, ettei sellaista ole muualla laskettu. Tähän mahdollisuuteen meidän on tartuttava.

Suomessa riittää metsää. Metsät ovat meille luontainen aurinkopaneeli ja hiilinielu, ja se on myös hiilen varastoiija. Metsä ja biomassat ovat luonnonvara, joka ei suomalaisen perinteikkään kestävän metsätalouden ansiosta hupene vaan kasvaa uudelleen. Tälläkin hetkellä meillä on edelleen metsien rästihakkuita arviolta 50 miljoonan kuution edestä. Tarvitsemme hoitohakkuita, joilla turvataan metsien tuotto ja samalla turvataan puuraaka-aine

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2015 vp

niin kemialliselle kuin mekaaniselle puunjalostukselle. Tähän antaisi oman tukensa myös se, että Kemera-lain mukaiset tuet maksettaisiin ajoissa.

Arvoisa puhemies! Kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa olemme jo reilun askeleen verran edellä metsäperusteista biotaloutta, ja nykyinen hallitusohjelma, missä biotalous on nostettu kärkihankkeiden joukkoon, edesauttaa maakuntaani. Toivon, että näin on myös tulevaisuudessa. Tarvitsemme maakuntiin biotalouden työtä ja työpaikkoja, jotka eivät karkaa halvempien tuotantokustannusten maihin ja jotka ovat kasvavia vientialoja. Tarvitsemme koulutuspaikkoja maakuntiin, joissa biotalous kasvaa ja kehittyy.

17.30 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Ylipäätään tulevaisuus ja sen kehittäminen on äärimmäisen tärkeä asia myöskin tässä salissa. Tässä Sitran paperissa puhutaan muun muassa terveydenhuollon digitalisaatiosta, ja se on asia, joka varmasti tulee, ja se on asia, jossa tulee olemaan paljon haasteita. Meillä on valitettavasti tässä maassa vähän sellainen tilanne, että me suojellemme itse itsemme itseltämme, mutta kun me puhumme terveydenhuollosta ja terveydenhuollon digitalisaatiosta, niin silloin meidän täytyy varmasti vähän raottaa näitä erilaisia rajoituksia. Asioiden pitää toimia myöskin syrjäseuduilla, ja erilaisten tietokantojen pitää pystyä keskustelemaan keskenään, jotta saataisiin mahdollisimman hyvä ja optimaalinen lopputulos.

Sen lisäksi silloin viimeksi, kun puhuimme tästä Sitran paperista, sivuttiin myöskin apteekkimaksuja, jotka nyt koskevat Helsingin yliopistoa, ja niitä on muun muassa nyt budjetissa esitetty leikattavaksi pois. Tämä on aika vakava asia, tämä on mielestäni semmoinen asia, missä eduskunnan pitäisi ihan yhdessä miettiä, voidaanko niitä ottaa sieltä pois, koska Helsingin yliopistolta lähtee jo se 70 miljoonaa, johonka he ovat varautuneet, mutta jos apteekkimaksut vielä menevät pois, niin siinä samalla sitten myöskin vaikeutetaan muiden apteekkien toimintaa, koska Helsingin yliopisto on jakanut reseptimaksujaan myös muille apteekeille — tosin ne ovat pieniä, mutta kun lisänä on rikka rokassa. Tämä on yksi asia, joka mahdollistaisi sen, että tämän puolen tutkimustoiminta tässä maassa pystyisi jatkumaan keskeytyksettä myös tulevaisuudessa ja ensi vuonna.

17.32 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Sitralla on merkittävä rooli tutkimus- ja tulevaisuusorganisaationa, kuten kertomuksessa todetaan, sekä myös lainsäädännön tukena. Sitra on monella tavalla ajan hengessä ja myös muutoksen aallonharjalla sekä meidän kansanedustajien päätöksien tukena, kun olemme tekemässä tulevaisuutta. Asiantuntijoiden lisäksi Sitralla on kokeilutietoa, ja toivon, että Sitra säilyttää ketteryytensä tällaisena monialaisena toimijana.

Muutama sana kärkihankkeista, jotka liittyvät siis teemoihin "Elinvoimainen ihminen ja kannustavat rakenteet", "Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta" ja "Kestävän hyvinvoinnin ja työn toimintamallit". Näistä kiitos, ja erityisesti haluan puhua resurssiviisaasta ja hiilineutraalista yhteiskunnasta ja siihen liittyvästä bio- ja kiertotaloudesta.

Sitran raportissa todetaan — ja luen tämän toistonkin uhalla, koska tämä on mielestäni huikea näköala: "Vaikka ilmastonmuutos ja luonnonvarojen hupeneminen ovat yksi suurimpia globaaleja ongelmia, niiden torjuminen on synnyttänyt yhden maailman nopeimmin kasvavista liiketoiminta-alueista. Globaalin cleantech-markkinan suuruus on arviolta noin 1 600 miljardia euroa ja esimerkiksi kiertotalouden globaali markkina lähes 1 000 miljardia euroa." Tämähän tarkoittaa siis huikeita työmahdollisuuksia ja arvonlisää Suomelle. Vaikka Suomi on pieni maa, niin meillä on korkean osaamisen, korkean koulutuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2015 vp

sen avulla mahdollisuus toimia merkittävänä cleantech-toimijana. Nämä luovat siis työn ja vientielinkeinojen näköaloja, ja sitä me varmasti haluamme täällä kansanedustajina edistää.

Sanonpa senkin, että jokainen, joka nimittelee biotaloutta tai kiertotaloutta navettanäpertelyksi, tulkoon todellisuuteen. Sitran useissa hankkeissa biotalous laajasti ymmärrettyinä on mukana. Biotalouden tekijät — puhtaat raaka-aineet, ammattitaito, korkea jalostusaste — ovat vahvuuksiamme, kun vain niitä käytämme korkeaa osaamistamme hyödyntäen. Jos luemme maailman megatrendejä, bio, eko, luomu ja lähi yhdistettynä siihen high techiin ovat kovasti tulevaisuuden bisneksiä. Tässä kohtaa Suomen historiaa kannattaa vaihtaa puhe navetanparsista maailman muuttumiseen ja siihen, miten me tartumme siitä kiinni.

Biotalous on myös osa kiertotaloutta. Epäorgaaniset aineet on saatava entistä tehokkaammin kiertoon niin, että ne säilyttävät arvonsa tuossa ketjussa. Erityisesti kertomuksen kiertotaloutta koskeva luku ja sen ajatus pitäisi mielestäni sitoa mahdollisimman tiukkaan kiinni koulujen opetussuunnitelmiin eri tasoilla. Ja kuten kertomus myös viisaasti toteaa, ponnisteluja teollisuuden mukaan saamiseksi tulee jatkaa, mutta sen täytyy tapahtua maailmanlaajuisesti, siis globaalisti. Kun ilmastonmuutos on yhteinen, myös keinojen sen torjumiseksi täytyy olla yhteisiä ja rajat ylittäviä, kaikki mukana.

Olen kertomuksen kanssa samaa mieltä siitä, että kiertotalous on tahdon asia. Sitra on ollut merkittävässä roolissa tekemässä askelmerkkejä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Fossiilisesta taloudesta tulee siirtyä entistä rohkeammin hiilineutraalimpaan talouteen, jossa hajautetuin ratkaisuin voimme nähdä esimerkiksi koko Suomen asuttuna ja elinvoimaisena, myös huoltovarmuuden kannalta.

Sitra on tarttunut haastavaankin aiheeseen eli digitalisaatioon, joka edelleen lienee synonyymi myös terveydenhuollossa sydämen vajaatoiminnan lääkityksessä, mutta nyt varmaankin tarkoitetaan siis tietojärjestelmiin ja sähköiseen tiedonsiirtoon liittyviä prosesseja. Niissä on haasteita, ja on hyvä, että raportti toteaa sen ääneen. Viisauden alku on tosiasioitten tunnustaminen. Sähköisessä asiointinnassa kompastuskivenä ovat edelleenkin kalliit ja yhteensopimattomat tietojärjestelmät, minkä me kuntapäätäjinäkin tuskallisesti tiedämme. Tämä on merkittävä haaste tämän hallituksen eteenpäinviemälle sote-uudistuksellekin.

17.37 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Sitran, Suomen itsenäisyyden rahaston, vuosikertomus on täynnä täyttä asiaa siitä, miten Suomea on kehitetty ja erityisesti miten sitä pitäisi kehittää eteenpäin. Meidän hallitusohjelmamme ehkä yksi tärkeimpiä lauseita on: "Suomi on bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijä." Nämä ovat niitä asioita, joita Sitra myöskin tuo tässä raportissaan esille. Ja nyt sitten tämä on haaste, miten me hallitusohjelmaa saamme käytäntöön. Jatkossa todennäköisesti — ja toivon, että — Sitran rahoista käytettäisiin huomattava osa juuri näiden meidän hallitusohjelmamme ydinasioiden eteenpäinviemiseen. Erityisesti tässä on esillä tämä "Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä". Se on Sitrassa ollut esillä, ja toivon, että tämä meidän kärkihankkeemme hallitusohjelmasta saataisiin nyt liikkeelle vielä entistä enemmän.

Mutta sitten semmoisena ongelmakohtana haluaisin tuoda esille näistä asioista sen, että kun meillä on hyvin paljon tehty Suomessa erilaisilla rahoituksilla tutkimuksia, muun muassa biotalouteen liittyviä asioita, niin meillä on valtava määrä patentteja, meillä on valtava määrä tutkimuksia, jotka ovat yliopistojen ja eri paikkojen mapeissa. Ne ovat siis pii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2015 vp

lotettuina talteen ja odottavat, että joku alkaa niitä toteuttamaan. Eli yhä enemmän meidän pitäisi saada käyttöömmme menetelmiä ja konsteja, miten me saamme nämä tutkitut, hyvät asiat toteutukseen, käytäntöön. Me tarvitsemme niitä, jotta Suomi pääsisi eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 1/2015 vp johdosta.